

Silnější než bolest—naděje

LÉČÍ MICHAIL PETROVIČ
TODIKA RAKOVINU?

Nikdy nezapomenu na první návštěvu onkologické léčebny. Bylo to v polovině sedmdesátých let a na dvoře nové nemocnice bylo tehdy určité co zlepšovat. Ohromil mě vzrostlý plevel dosahující výšky člověka, ale hlavně lidé, lidé s vyhaslýma očima, kteří se potulovali po cestíčkách vyšlapaných v plevalu. Celkový dojem umocňovala místnost, kde se dozvídáte o osudu svých blízkých. Nikdo v ní nebyl, a její prázdnota vyvolávala děs. Rovněž stovkami rukou ohmataná evidenční kniha na špinavém stole vypadala hrozivě – ten seznam lidí bez naděje.

Jako kdyby na téhle straně plotu panovaly jiné, nelidské zákony.

A když jsem pak jednou od své známé, vědecké pracovnice, která si v životě vytrpěla své a dokázala se vcítit do cizí bolesti, uslyšel, že: do nemocnic se musí dodat semena nejrůznějších zajímavých rostlin, aby je trpící mohli právě na takových pustých dvorech zasít, pečovat o ně a odpoutat se přitom od duševní i tělesné bolesti, okamžitě jsem si vzpomněl

na svou návštěvu kišiněvské onkologické léčebny.

Podruhé jsem myslel na osud lidí odsouzených k tíživě beznaději, když jsem si přečetl tento telegram datovaný 22.1. 1982, a odpověď na něj:

Kišiněv. Ministerstvo zdravotnictví. K rukám ministra.

Moje dítě má akutní leukémii. Todikův přípravek ho udržuje ve stavu remise.

Prosíme, aby nám bylo povoleno získat přípravek k záchraně dítěte. Při vysazení přípravku se stav zhoršuje. O povolení telegrafujte do Pjatigorska..

T.V. Suščická.

Rostovský kraj, Pjatigorsk, ... Suščická.

Extrakt ořechů v petroleji nemá protinádorové účinky, jeho použití je nepřijatelné. Todikova činnost byla ukončena prokuraturou.

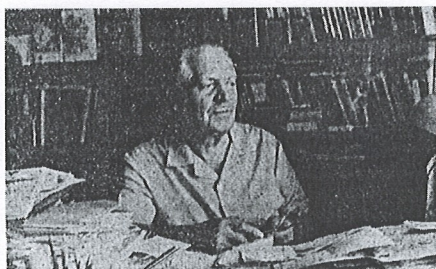
Zástupce ministra. Podpis.

Všechno podle zákona. Lék nebyl prověřen oficiální cestou. Léčí jím člověk bez lékařského diplomu. Z toho plyne zákaz. I v tomto, i ve stovkách dalších případech.... Pravda, Ilizarov je lékař s diplomem, a 20 let ho označovali za šarlatána....

Při sběru materiálů o lidovém lékaři Michailu Petroviči Todikovi jsem se snažil dbát zákona.

Vyslechl jsem i slova akademicky vzdělané tajemnice Vědecké lékařské rady Ministerstva zdravotnictví MSSR J. J. Samotyjové. Profesí onkoložka, několikrát klidně, ale velmi rozhodně podotkla: nemocné musí léčit jedině profesionál.

Slyšel jsem ale i mnohem emotivnější reakce: „Chcete snad propagovat petrolej? A proč nepíšete o skutečných doktorech? Vždyť přece slaví úspěchy. A pak, představujete si snad, že po vašem článku lidé začnou pít petrolej? To je strašlivě nebezpečné, je to karcinogen!“ Chtělo se mi namítnout: co ještě může být tak karcinogenní a strašně nebezpečné pro nemocného, který už má metastázy? A proč se tak nemilosrdně a zatvrzele snažit sebrat nemocnému poslední stéblo, kterého se zachytil? Copak je humánní zbavit kohokoli poslední naděje? Naděje, naděje. Není snad právě ona tím, co usnadní těžké dny a měsíce? Úplně stejně kdysi zbavili naděje i samotného Michaila Petroviče. Jenže on, jak sám říká, se rozhodl bojovat. Lopotit se podobně jako žába, která nechtěla utonout ve smetaně a tak z posledních sil tloukla nožkami, dokud ze smetany neutloukla máslo. Na to se pak postavila a vydrápala se ze džbánu ven. V roce 1969 M. P. za vytrvalého lijáku promokl až na kost. Následky na sebe nenechaly dlouho čekat – projevil se u něj takový zánět míšních kořenů (radikulitida), jaký nelze ani popsat slovy. Nemohl se sám ani obléknout, ani svléknout. Nelidská bolest ani na okamžik neustává, nenechá vás usnout. Po čtyřech měsících neúspěšného léčení, kdy mu lékaři dokázali poradit jen to, aby se ovázel vlněným pásem, se M. P. pokouší odpoutat se od neustálých myšlenek na beznadějnou situaci a začíná přemýšlet o přírodních léčivých prostředcích a jak je aplikovat přesně do centra bolesti, která nesnesitelně pálí uprostřed páteře.

Na mysl mu přišel vlašský ořech. Má silné fytoncidy... Benzín sice dobře proniká do kůže, jenže pálí, kdežto petrolej...

Kvůli ďábelsky žhnoucímu obkladu, který ponechal na páteři celou noc, nezamhouřil oči. A potom k ránu objevil místo, které nebolelo. Báł se pohnout. Přesto se však s odvážným nadšením přesvědčil, že vážně nebolí!...

Obrovské, poměrně bolestivé puchýře, naplněné hnědou tekutinou, začaly po čase usychat, a tehdy M.P. najednou zjistil ještě něco, teď už zcela nepochopitelného. Ze šesti zatvrdlin velikosti velké fazole - měl je již 27 let od injekcí, které mu píchali v moskevské vojenské nemocnici ve čtyřicátém druhém roce - jich pět zmizelo a jedna se zmenšila. Hlavně však nebyly v místě přiložení obkladu, nýbrž v měkkých tkáních stehén.

Hlavou mu probleskla opatrná myšlenka: co když ten lék bude účinkovat i na nádor, pokud se obklad přiloží rovnou na něj? Mnohem později, když ho nemocní informovali, a i on sám viděl, jak se díky přípravku zacelují nevyléčitelné hnisavé rány a jak měknou zatvrdliny pod kůží, uvažoval dál: věda tvrdí, že proces látkové výměny je v zásadě všude stejný, od buňky červa po mozkovou buňku člověka.... Možná lék obnovuje narušený metabolismus a energetickou vyváženost?

Než se odhodlal zajít do onkologické léčebny, vyléčil několik set zánětů míšních kořenů, různých vředů a výrůstků.

Člověk v bílém plášti mu vlídně naslouchal, ochotně přikyvoval, dokud ovšem nezaslechl slovo „rakovina“. Až se mírně zachvěl, když zjistil, že návštěvník prý vynalezl... lék na tu strašlivou nemoc a žádá onkology, aby ho otestovali na zvířatech.

V podobném duchu se události vyvíjely i nadále.

Toto je ukázkový dopis z Ministerstva zdravotnictví SSSR adresovaný Ministerstvu zdravotnictví Moldavska:

Autor byl opakovaně informován o postupu zavádění nových léků do medicínské praxe i o skutečnosti, že neexistují důvody k provedení klinických testů u jím navrženého přípravku.

M. P. Todika však i nadále píše na ÚV KSSS i soudruhu L. I. Brežněvovi osobně a domáhá se zavedení svého přípravku do zdravotnické praxe. Ke všem dopisům přikládá zprávy o pacientech, u nichž jeho přípravek vyléčil lymfogranulomatózu,

žaludeční vředy, radikulitidu apod.

Materiály o testování účinnosti a bezpečnosti léčby pacientů přípravkem M. P. Todiky, výsledky experimentálního studia tohoto přípravku v Kišiněvském lékařském institutu, pokud se toto provádělo, a dále zdůvodnění, na základě jakých povolení se používají k léčebným účelům neschválené přípravky, předložte prosím na Správu pro zavádění nových léčiv a medicínské techniky MZ SSSR do 1. září.

Vedoucí Správy

E. A. Babajan

30. 8. 1978

Na Ministerstvo zdravotnictví republiky svolali hodnověrnou komisi, aby svůj závěr o přípravku předala do Moskvy, a M. P. pozvali do diskuse.

— Vážně si myslíte, že budete tím lékem léčit rakovinu?

— Tady jsou adresy, jména. Toto je člověk, o kterém lékaři řekli, že jim zemře na stole, pokud se rozhodnou ho operovat. Podívejte se, žije.

— Jestli nezemřel, neměl rakovinu.

— A biopsie?

— No tak se spletli.

— Víte co, uděláme to takhle: vezmu si lahvičku, vydáme se do onkologického ústavu, přizveme lékaře a půjdeme za člověkem, který bolesti leze po zdi a narkotika mu nepomáhají. Nalijí lžičku sobě i jemu. Za půl hodiny bude klidně spát.

— Nejde to. Lék nebyl testován.

— Jakou odpověď tehdy zaslali do Moskvy ohledně jeho přípravku, panu M. P. neřekli.

— Boj jednotlivce s mašinérií pokračoval. Na různá vyšší místa přicházely od občanů dopisy s prosbami a žádostmi, aby jim byl lék poskytnut. Dopisy byly podepsány, opatřeny razítky, adresami, ujistěními o tom, že lék léčí. Odpovědi na ně se nesly v tomto duchu: neexistuje jediný zdokumentovaný případ vyléčení přípravkem pana M.P. Často byla k odpovědi připojena poznámka: „Žadatel bude hořce litovat, že podepsal dopis na ÚV KSSS“.

— Každá strana používala své metody. M.P. v případě úspěšného použití léku žádal, aby pravdivá zpráva o průběhu byla zaslána na příslušná místa. On však byl za nezákonné léčení popotahován - prokuraturou, policií. Po celou dobu za ním ovšem stály už tisíce vyléčených. Podle mínění lékařů sice šlo o vyléčení hypnózou, bludy, sebeklamem a kdoví čím ještě, přesto to však byla vyléčení.

— Možná právě proto, se M. P. přestal bát jak vězení, tak blázince. Několikrát ho hodlali, jak se říká,

„pohnat k odpovědnosti“ nezákonné léčení. Jednou předvolali na prokuraturu Leninského obvodu v Kišiněvě, a ho potěšili sdělením: vztahuje se váš amnestie, důvody k soudnímu řízení prý jsou, ale vida, měl j štěstí. Jenže M. P. se pohoršil:

— Moc vám děkuji, ale na to neskočím. Reknou, že mě amnestie zachránila před soudem, a znobudou brzdit zavedení přípravku. Vždyť já se přece neobohacuji, nemocných neberu ani kopějku. napsal prokurátorovi republiky žádost: od člena KSSS od roku 1942, účastníka Velké vlastenecké války atd. - žádám o zahájení trestního stíhání.

— Prokuratura rozeslala všech koutů země dopisy s dotazem: vyžadoval občan ten a ten peníze? obyvateli města pracovníci prokuratury hovořili na místě. Půl roku spis nabobtnal do dvou dílů, ale jen jediný dokument zdá být v neprospech lidového lékaře. Jakýsi pacient tvrdil, že jednou schoval 30 rublů v Todikově bytě jako poplatek za léčení.

— M. P. předvolali prokuraturu. Jednou vyšetřovatel ukázal zprávu komisi MZ MSSR sepsanou v roce 1978 odeslanou do Moskvy. Stálo v Todikův přípravek nemá teoretic ani praktický význam. Tvrdit, že léčí rakovinu a další choroby, mů jen psychicky nemocný člověk....

— „Víte co“, poví vyšetřovatel, dobrá duše. „Aby jim tenhle trumf vyrazil z rukou, dojděte si na psychiatrii pro zprávu.“

— Nejprve lékaři diskutovali jeho ženou. Pak s ním osobně. Potom musel zodpovědět 30 otázek. Švejkovi jich tuším položily taky tolik. Že by se schéma nezměnilo?

— Vyšetřovaly ho dvě ženy v bílém a soucitně se pochichávaly. Pak si ho ale předvolal předseda komise a zhurta na něj vyštěl: „Jestli budete dál podávat ten lék, nebudeme moci potvrdit, že j normální.“

— „Byl bych padouch, kdybych odmítal lidem pomoc. Nemohu zůstat u nemocné a umírající, rozhodl se M. P.“

— Jeden šedovlasý lékař akademickým titulem, který přizdaleka a tvrdil, že zešedivěl v byrokraty, navrhl panu M. P. poněkud jiné řešení. Zřejmě vděčnosti za to, že M.P. vyléčil

jeho bratrovi rakovinu plic:

— K čemu je vám ta honba za oficiálním povolením? — zeptal se kandidát věd. — Předějte ten lék mně a dostanete od každého nemocného 400 rublů.

— Ne, — na to M. P. — vy jste nezešedivěl z boje s byrokraty...

— Velmi mu záleželo na tom, aby vlastnosti přípravku prozkoumala velká věda.

— ZKUSILI PROZKOUMAT PŘÍPRAVEK?

— Snažili se odborníci prozkoumat přípravek, který už téměř 20 let provokuje lidi? Nejvýznamněji se role farmakologů projevila během besedy s M. P. v dubnu roku 1986. Sešla se hodnověrná komise odborníků Ministerstva zdravotnictví SSSR. Soudě dle protokolu, rozhovor s M. P. vedl především expert Farmakologického výboru SSSR A. P. Muzičenko, kandidát lékařských věd.

— O povaze besedy si udělejte obrázek sami:

— Otázka je naprosto jednoduchá: byla provedena kontrola kvality?

— Ta otázka se už jednou probírala, komise tehdy klinické testování odmítla... Svého času jsem chodil za ministrem a požadoval prověření přípravku.

— Takže jste léčil pacienty tím, že jste vyluhoval zelené vlašské ořechy v petroleji a tento výluh jim jednoduše dával? Půl druhého tisíce lidí?

— Ne půl druhého, ale mnoho tisíc.

— Máte ze zdravotnických zařízení průkazné údaje dokládající účinnost přípravku?

— Copak vám není známo, že lékařskou dokumentaci do rukou nevydávají, zvláště onkologicky nemocným? Jak bych mohl nepomoci nemocnému, který přijde a se slzami žádání o přípravek?

— Na stav nemocných jste tedy usuzoval z jejich vzhledu. Kdo stanovil diagnózu?

— Bezpodmínečně podle vzhledu nikoli. Dával jsem přípravek i na dálku.

— To je velmi důležité. Tedy jste léčil, aniž byste nemocného viděl?

— Ano.

— Všem to pomáhalo?

— Ano, všem. Jestliže onkologické zařízení propustí nemocného, aby zemřel, pomoci se mu ale nedá.

— Nastala smrt i v důsledku vašeho léčení?

— Ke smrti docházelo u poloviny nemocných propuštěných z onkologických zařízení... V roce 1970 jsem žádal o prozkoumání přípravku. Nebylo však provedeno. Obrátil jsem se na Farmakologický výbor. Matkovskij v Kišinevském státním lékařském institutu (KGMI) se kdysi pustil do vědeckého zkoumání přípravku na bílých myších. Dokumentaci chtěl předat Farmakologickému výboru. Pak to ale neudělali, řekli, že jim na ministerstvu zdravotnictví vyčetli, že se zapletli se šarlatánem.

— Podle svědectví M. P. expert z farmakologického výboru odletěl do Moskvy

se záznamem besedy, aniž by si ten, koho zpovídali, mohl text záznamu přečíst. Jak říká M. P., důvodem byla nepřesnost záznamu, aby nebylo řečeno víc. Tak takovou úroveň měla komise sestavená z rozhodnutí MZ SSSR k prověření léku!

A i kdyby se беседа vedla vlídným tónem, sotva by pomohla objasnit vlastnosti přípravku. Tak k čemu vlastně ty rozhovory byly? Nikdo z komise se přece ani nezminil, že by bylo třeba prostudovat samotný petrolej. Jakkoli M. P. požadoval, aby mohl účinek přípravku ukázat v praxi, za přítomnosti lékařů, bylo mu to zamítno.

Mimochodem, v jedné interní zprávě, jak ji nazvali na MZ MSSR (datované 10. 7. 1988), je jistá zajímavá fráze:

„Docent katedry obecné biologie KGMI L. J. Kartaljanu začal z vlastní iniciativy zkoumat farmakologické vlastnosti přípravku, ale protože nedošel k žádným závěrům, experimenty na laboratorních zvířatech ukončil.“

Jedná se patrně o J. K. Kartaljanu, který za metodické podpory docenta katedry farmakologie téhož Kišinevského lékařského institutu K. L. Matkovského prováděl pokus. A za druhé, k nějakým závěrům nejspíš přece jenom došel. Například dostal strach, že po něm budou žádat vysvětlení (viz dopis E. A. Babajana).

O tomto závěru svědčí i další zajímavá skutečnost. Pokus se uskutečnil v dubnu 1977. A výsledky experimentu na úředním papíře se k M. P. dostaly po... 11 letech. Na rubu listu s popisem pokusu je zřetelným písmem pana M. P. poznamenáno: „Toto mi přinesl J. K. Kartaljanu 11. ledna 1988“.

Proč tomu tak bylo? Možná proto, že bílé myšky, které dostávaly konkrétní dávky přípravku, byly jak po 24, tak po 48 hodinách zdravější a aktivnější než myši kontrolní? A umíraly jen při zavedení příliš vysokých dávek přípravku do krve? Tudíž badatelé přece jen došli k výsledkům.

A po prozkoumání přípravku ho tu a tam přece jen neopomněli popsat. M. P. disponuje zprávou z Moskevského technologického ústavu maso-mléčného průmyslu (MTIMP). Píše se v ní: „Na základě smlouvy o spolupráci

uzavřené mezi M. P. Todikou a katedrou interních nemocí MTIMP byly provedeny testy přípravku ... na 20 zvířatech s chorobami (artritidy, artrózy, bursitidy, synovitidami)... přípravek aplikovaný zevně má výrazný protizánětlivý účinek“.

A toto je citát ze zprávy podepsané vedoucím katedry nemocniční chirurgie Univerzity družby národů Patrice Lumumby profesorem F. N. Romašovem. Zpráva byla vyhotovena v roce 1984. „Pozorování 38 ambulantních pacientů s různými chorobami (radikuloneuritidy, artrózy, pneumonie, neuralgie atd.), kteří od roku 1980 užívali přípravek M. P. Todiky v podobě zevních aplikací, prokázalo výrazný analgetický a protizánětlivý účinek“.

Primář psychoneurologické léčebny ve městě Šiauliai A. S. Zamanskij dokázal pomocí přípravku pana M. P. zachránit ženu, která kvůli adenokarcinomu prodělala resekci žaludku. Toto napsal ministru zdravotnictví SSSR: „Jak jsem se dozvěděl, profesor A. G. Malenkov ve Vědecko-výzkumném ústavu medicínského průmyslu už uskutečnil některé laboratorní studie, v nichž byl zjištěn antiblastický účinek tohoto přípravku, jakož i jeho schopnost 2,5 násobně zvětšit mezibuněčné spoje, což snižuje riziko vzniku onkologického onemocnění u osob, které jsou k tomu náchylné od dětství“.

Týdeník „Rodina“ v č. 3 z roku 1988 otiskl interview s A. G. Malenkovem. V úvodu byla uvedena následující výzva čtenářům: „Chcete napravit omyl přírody? Uchránit svoje dítě před rakovinou? V zásadě je to možné.“

A. Malenkov, J. Modjanovová a O. Bočarovová uskutečnili důležitý objev v biologii, který znamená nový přístup k prevenci rakoviny.

Dále se zde uvádí: „podařilo se jim stanovit, že existuje přímá závislost mezi odolností organismu vůči vzniku nádorů a silou spojení buněk jeho tkání“. Získanými látkami byly kontaktiny, které zesilují spojení buněk, a mezi nimi extrakt z vlašského ořechu, jehož obdivuhodné vlastnosti objevil moldavský vědec Michail Todika.“

V roce 1983 A. Gorbovskij

v „Sovětské kultuře“ (z 26. listopadu) napsal, že obrovská spousta lidí žádá, aby léčení, které jim poskytl M. P. Todika, bylo dostupné i pro ostatní. Dále autor navrhuje: „Možná by stálo za to zříditi při okresních zdravotních správách nebo nemocnicích něco jako veřejné komise a rady pro lidovou medicínu. Členy takových rad by byli jak lékaři, tak léčitelé a zástupci veřejnosti. Rady by mohly dohlížet na činnost lidových léčitelů...“

Ouha, nikdo zatím podobné rady nezřizuje.

V lednu 1988 se kvůli přípravku opět sešla Vědecká lékařská rada MZ MSSR. Usnesení prezidia rady: „Komisionální kontrola zdravotního stavu nemocných, kteří dostávali od M. P. Todiky jeho přípravek, nepotvrzuje léčebný účinek přípravku, zato však odmítnutí specifické léčby v onkologických zařízeních a její nahrazení užíváním extraktu zelených vlašských ořechů v petroleji vedlo u onkologicky nemocných k progresu onemocnění a smrtelným následkům“.

Autorovi přípravku ovšem přesto doporučili, aby se obrátil na farmakologický výbor a slibovali mu podporu! Jakou to má logiku? Mimoходом, s tímto usnesením M. P. Todiku neobeznámili. Dozvěděl se o něm až za 10 měsíců – ode mě. Ale vždyť ho přece zvali speciálně na zasedání rady. Proč?

Ano, M. P. ve skutečnosti silně pochybuje o případné podpoře ze strany zdravotnických zařízení. Vždyť, jak říká, po tři pětiletky ho označovali za šarlatána a blázna, tak proč by mu najednou titíž lidé chtěli pomáhat?

CHTĚL BYCH JIM POMOCI...

Naši vynikající básníci, vědci, novináři panu M. P. věnovali knihy a ve svých věnováních děkují moldavskému vědci za vyléčení. M. P. získal také dva patenty. Byly vydány už v roce 1972 a 1981. Jeho přípravek by po otestování farmakology pravděpodobně měl být vyzkoušen v široké medicínské praxi, aby sloužil lidem, pokud bude oficiálně uznána jeho účinnost.

Někteří odborníci – lékaři Todikův přípravek zavrhuji podle zásady: prorok není ve své vlasti

v účtě. Jak to, že celý svět hledá a nemůže nalézt, a kandidát geografických věd z Kišiněva našel? Při tom se zároveň maří všechny příležitosti přípravku. Například jeho účinnost při léčbě radikulitidy. To už není tak malicherná nemoc, aby se k jejímu vyléčení nepoužily všechny prostředky. Vždyť jen kvůli radikulidě stát ročně trátí zhruba 10 miliard rublů. Ale to je, řekněme, jen ekonomická stránka věci, kterou jsme se vzájemně dlouho přesvědčovali jako tou nejpodstatnější. A kolik stojí nesnesitelná bolest, kvůli níž jsou lidé občas ochotni na sebe vztáhnout ruku, jen aby ukončili svoje utrpení?

A protizánětlivé a bolest tišící vlastnosti přípravku? Ty uznávají i na Ministerstvu zdravotnictví MSSR. M. P. říká, že trpí, když vidí v Moskvě ve specializované nemocnici budovu s nápisem „Septická chirurgie“. Tam přece amputují ruce a nohy, uvažuje, a kdyby se použil jeho přípravek, rány a vředy by se určitě zacelily, to je už mnohokrát ověřeno. Vždyť má pacienty, u nichž se pomocí jeho léku podařilo vyléčit i gangrénu.

Mimoходом, někteří prohibitoři, autoři kategorických zamítnutí a negativních posudků si evidentně pokaždé zapisovali adresu nebo telefon pana M. P. Proč asi? No proto, aby pomohli blízkým, přátelům nebo příbuzným, kterým už ve zdravotnickém zařízení odepřeli nejen pomoc, ale i naději. Takových volání o pomoc byla celá řada. Viděl jsem u M. P. dopisy z nemocnic a Vědecko-výzkumného ústavu Akademie lékařských věd SSSR (NII AMN SSSR) s prosbou o vyléčení beznadějně nemocných.

Ten, kdo vyšle pro lék svého řidiče, bude mít sotva přednost před těmi, kteří přijedou k M. P. z Magadanu a nocují na nádraží. Nemoc si nevybírá. Ale ti, kdo mají moc, mají i tu výhodu, že se mohou aktivněji zasadit o vyřešení problému s testováním přípravku. Bohužel však této své výhody nevyužívají.

Lidé bývají krutí, egoističtí. Mohou dokonce porušit i to, co je jim svaté, zvlášť, je-li ve hře jejich bolest, jejich život. Mohou naslibovat, že dojdou pěšky do Moskvy, aby docílili oficiálního zavedení

přípravku. Hlavně mě vylečte. A pak pustí sliby z hlavy. Ale co s tím naděláte?

...V rohu příšerně kašle starý muž. Když vcházel do ordinace, bylo vidět, že napadá na levou nohu a nějak se i naklání. Má rakovinu plic. Napravo je zdravotní sestra z Chersonu, přijela pro lék umírající matce. Sedí tu ještě dalších zhruba pět lidí, a nikdo neví, kolik jich dnes ještě zazvoní u dveří....

M. P. všechny trpělivě vyslechne, vyptává se svým zastřeným hlasem. Sedí za stolem zavaleným dopisy a telegramy a beze spěchu zapisuje do vlastnoručně vyrobených karet.

Někdy musí pracovat i 17 hodin denně. Občas se stane, že mu z celého dne zbude na oddech jediná hodina.

Je to osud? Asi ano, ale v podstatě se snažil být jako ostatní. I když jako dobrovolník odešel na frontu z posledního ročníku Tiraspolského pedagogického institutu, ačkoli měl možnost studium dokončit. I když od svých pacientů nebere peníze.

Lidový lékař A. Kasjan z městečka Kobeljaky v Poltavském kraji v rozhovoru s novinářem poukázal na zástupy trpících a jaksi mimoděk, jakoby sám pro sebe, přiznal: bez těch lidí už neumím žít. Na tato jeho slova jsem si vzpomněl, když jsem slyšel vyznání M. P.: vždycky jsem byl nemluva, ale když jsem začal léčit nemocné, rozvázal se mi jazyk, mám chuť s nimi promluvit, utěšit a uklidnit je, pomoci....

Je to tak, jedině naděje může být silnější než bolest. Naděje je třeba dodávat, protože bez ní se z nejhoršího nikdy nevyhrabete.

Jak skončí spor o Todikově přípravku? Lidé nejspíš budou muset rozhodnout, zda má nebo nemá existovat. Nebo už možná rozhodli?

Viděl jsem spoustu dopisů, které potvrzují efektivitu léku M. P. Todiky. Na Ministerstvu zdravotnictví MSSR v odpověď na tuto skutečnost řekli: ne, musíte se nutně sejit s živými lidmi, které uvedený přípravek vyléčil. Slíbil jsem, že vyprávění těchto lidí podrobně zaznamenám a předložím je čtenářům k posouzení.

J. DIMITRENKO
Foto autor

Сильнее боли — надежда

МИХАИЛ ПЕТРОВИЧ
ТОДИКА ЛЕЧИТ РАК?

Не могу забыть то первое посещение онкологического диспансера. Это было в середине семидесятых, и, наверное, еще не все там, во дворе новой больницы, ладилось по части благоустройства. Поразил высокий бурьян, в человеческий рост, а главное — люди, с потухшими глазами, бродившие по протоптанному в бурьяне ходу.

Впечатление дополнила комната, где узнают о судьбе близких. Она была пуста какой-то особой, пугающей пустотой. И жутко выглядела затертая тысячами рук регистрационная книга на грязном столе — этот список людей без надежды.

Словно другие, нечеловеческие законы властвовали по эту сторону забора.

И когда я однажды услышал от знакомой научной сотрудницы, которая много страдала в жизни и была способной проникнуться чужой болью, мысль: следует передать в больницы семена разных интересных растений, чтобы страждущие могли сеять их в этих дворах-пустырях и ухаживать за ними, отвлекаясь от душевной и физической боли, то сразу вспом-

нил тот визит в кишиневский онкодиспансер.

А второй раз подумал о судьбе обрекаемых на тягостную безнадежность, когда прочитал вот эту телеграмму, датированную 22.01.82 г., и ответ на нее:

Кишинев. Министерство здравоохранения. Министру.

У ребенка острый лейкоз. Препарат Тодики поддерживает состояние ремиссии. Просим разрешить получение препарата для спасения ребенка. С прекращением приема препарата состояние ухудшается. О разрешении телеграфируйте Пятигорск.

Т. В. Сущицкая.

Ростовская область. Пятигорск... Сущицкой.

Противоопухолевыми свойствами настойка орехов на керосине не обладает, ее применение не разрешено, деятельность Тодики прокуратурой пресечена.

Зам. министра. Подпись.

Все по закону. Лекарство не проверено официальным путем. Лечит им человек без медицинского диплома. Отсюда запрет. И в этом, и в сотнях других случаев... Правда, Илизаров — врач с дипломом, но 20 лет ходил в шарлатанах...

О законе старался не забывать, собирая материал о на-

родном лекаре Михаиле Петровиче Тодике. Прислушивался и к словам ученого секретаря Ученого медицинского совета МЗ МССР Е. Е. Самотья. Онколог по специальности, она несколько раз спокойно, но очень твердо заметила: больных должен лечить только профессионал.

Услышал и более эмоциональное: «Хотите пропагандировать керосин? А почему не пишите о настоящих медиках? Есть ведь у них достижения. И потом, вы себе представляете, что после вашей статьи люди начнут пить керосин? А это очень опасно, это — канцероген!».

Хотелось возразить: а что еще такое канцерогенное и очень опасное может быть для больного, у которого уже метастазы? Да и зачем все-таки так беспощадно и упорно стараться этобрать последнюю соломинку, за которую больной ухватился? Гуманно разве лишать последней надежды кого бы то ни было? Надежда, надежда. Не она ли скрашивает тяжелые дни и месяцы?

Так лишили когда-то последней надежды и самого Михаила Петровича. Но он, как сам выражается, решил барахтаться, подобно той лягушке, что не захотела тонуть в сметане, из последних сил болтала лапками, пока не сбила из сметаны масло, встав на которое выкарабкалась из кувшина.

В 1969 году М. П., попав под проливной дождь, был сражен таким радикулитом, что и словами не описать. Ни одеться, ни раздеться самому. Ни на минуту не дает забыться нечеловеческая боль, не то что уснуть. Через четыре месяца безуспешного лечения, когда медики только и смогли посоветовать, что обвязаться шерстяным поясом, М. П., чтобы отвлечься от упорных мыслей о безнадежности положения, стал думать о природных средствах лечения и как их внедрить в ту самую точку боли, что жгла нестерпимо в середине поясницы.

Подумал о грецком орехе. Сильны его фитонциды... Бензин хорошо проникает в кожу, но обжигает, а вот керосин...

От дьявольски жгучего компресса, который держал на пояснице всю ночь, не сомкнул глаз. А потом показалось к утру, нашел точку, когда не болит. Боялся пошевелиться. И все же с отчаянной радостью убедился — не болит!...

Со временем огромные волдыри с коричневой жидкостью, довольно болезненные, начали подсыхать, и тогда М. П. вдруг обнаружил еще кое-что, совсем уже непонятное. Из шести затвердений величиной с крупную фасоль, которые были при нем 27 лет — от укулов, сделанных еще в московском госпитале в сорок втором, — пяти не стало, а одно уменьшилось в размерах. И главное они были не в зоне компресса, а в мягких тканях бедер.

Тут же мелькнула осторожная мысль: а, может, это лекарство и на опухоль действует, если прямо на нее компресс? Гораздо позже, когда услышал от больных и увидел сам, как затягиваются от препарата неизлечимые гноящиеся раны и размягчаются затвердения под кожей, начал рассуждать дальше: наука говорит, что в принципе процесс обмена веществ везде одинаков, от клетки червя до клетки мозга человека... Может быть, лекарство восстанавливает нарушенный обмен веществ и энергетический баланс?

Вылечил не одну сотню радикулитов, разных язв и наростов, пока решился пойти в онкодиспансер.

Человек в белом доброжелательно слушал, охотно кивал, пока не услышал слово «рак». Он даже слегка отшатнулся, узнав, что посетитель якобы изобрел... лекарство от этой страшной болезни и просит онкологов проверить его на животных.

В том же ключе развивались события и в дальнейшем.

Вот характерное письмо из Минздрава СССР в Минздрав Молдавии:

Автору неоднократно сообщали о порядке внедрения в медицинскую практику новых лекарственных средств и об отсутствии оснований для проведения клинических испытаний предложенного им препарата.

Однако Тодика М. П. продолжает писать в ЦК КПСС и лично тов. Брежневу Л. И., добиваясь внедрения своего препарата в практику здравоохранения. Ко всем письмам он прикладывает справки о вылеченных его препаратом больных лимфогрануло-

матозом, язвенной болезнью желудка, радикулитом и т. п.

Материалы проверки эффективности и безопасности лечения больных препаратом Тодика М. П., результаты экспериментального изучения этого препарата в Кишиневском медицинском институте, если таковые проводились, а также объяснения, на основании каких разрешений применяются для лечебных целей не разрешенные препараты, прошу представить в Управление по внедрению новых лекарственных средств и медицинской техники МЗ СССР и 1 сентября.

Начальник Управления

З. А. Бабаян.

30.08.78.

В Минздраве республики созвали авторитетную комиссию, чтобы дать заключение о препарате в Москву, а М. П. пригласили для беседы.

— Неужели вы думаете, что будете этим лекарством лечить рак?

— Вот вам адреса, фамилии. Вот вам человек, о котором сказали, что он умрет на столе, если возьмется оперировать. Так вот он — жив.

— Если он не умер, значит у него не было рака.

— А биопсия?

— Значит, ошиблись.

— Тогда давайте сделаем так: я беру пузырек, идем в онкоинститут. Приглашаем врача, идем к человеку, который лезет на стены от боли — наркотики не помогают. Я наливаю ложечку себе и ему. Через полчаса он будет спать спокойно.

— Нельзя. Непроверенное лекарство.

Какой ответ пошел тогда в Москву по поводу его препарата. М. П. не показали.

Борьба одиночки с аппаратом продолжалась. В разные выплывавшие организации шли письма от граждан с мольбами и требованиями дать им лекарство. Письма были с подписями, печатями, адресами, уверениями в том, что лекарство лечит. А на них составлялись ответы: нет ни одного документального подтверждения излечения препаратом М. П. Часто к этому делалась приписка: «Заявитель крайне сожалеет, что подписал письмо в ЦК КПСС».

Каждая сторона действовала своими методами. М. П. в случае удачного применения лекарства просил написать все, как есть и куда следует. А его за незаконное врачевание — в прокуратуру, в милицию. Но все же за ним стояли уже тысячи вылеченных, пусть хоть, по мнению медиков, путем внушения, заблуждения, самообмана, или еще как, но все же вылеченных.

Может быть, поэтому М. П. не стал уже бояться ни тюрьмы, ни психушки. Ведь его не раз собирались, что называет-

ся, «привлечь» за незаконное врачевание. Однажды вызвали в прокуратуру Ленинского района Кишинева, чтобы обрадовать известием: вы попали под амнистию, мол, основания для суда есть, но вот, повезло. Однако М. П. возмутился:

— Очень вам благодарен. Но этот номер не пройдет. Скажут, только амнистия спасла меня от суда, и снова будут тормозить внедрение препарата. Я ведь не ради наживы, ни копейки с больных не беру. — И написал прокурору республики заявление: от члена КПСС с 1942 года, участника Великой Отечественной войны и т. д., прошу возбудить уголовное дело.

Отправились из прокуратуры письма во все концы страны с запросами: вымогал гражданин такой-то деньги? С жителями города работники прокуратуры разговаривали на месте. За полгода дело выросло до двух томов, но лишь одна бумага вроде была против народного лекаря. Какой-то пациент утверждал, что спрятал однажды 30 р. на квартире у Тодики в виде платы за лечение.

Вызывали М. П. в прокуратуру. Однажды следователь показал ему справку комиссии МЗ МССР, подготовленную в 1978 году и отправленную в Москву. Там было сказано: ни теоретического, ни практического значения препарат Тодики не имеет, а утверждать, что он лечит рак и другие болезни, может лишь человек с нездоровой психикой...

— А давайте, — говорит следователь, добрая душа, — чтобы у них выбить этот козырь, вы сходите в психиатрическую больницу за справкой?

Сначала медики беседовали с женой. Потом с ним самим. Затем ему надо было ответить на 373 вопроса. Кажется, Швейкв предложили столько же. Может, схема не изменилась?

Две женщины в белом сочувственно посмеивались, обследуя М. П. Однако затем его вызвал председатель комиссии и отчеканил: «Если вы будете продолжать давать лекарство, мы не сможем утверждать, что вы нормальный».

— Я был бы подлецом, если бы отказал в помощи. Я не могу предавать больных и умирающих, — возмутился М. П.

Один приехавший издалека седовласый медик с ученой степенью, утверждавший, что поседел в борьбе с бюрократами, предложил М. П. несколько иной выход. Видимо, в благодарность за то, что М. П. вы-

лечил его брата от рака легких:

— Зачем вам эта погоня за официальным разрешением? — спросил кандидат наук. — Передавайте мне лекарство, и вы будете иметь с каждого больного по 400 рублей.

— Нет, — ответил М. П., — вы посидели не от борьбы с бюрократиями...

Ему очень хотелось, чтобы большая наука изучила свойства препарата.

ПОПЫТАЛИСЬ ИЗУЧИТЬ ПРЕПАРАТ?

Пытались специалисты исследовать препарат, который уже почти 20 лет будоражит людей? Наиболее значительно роль фармакологов проявилась во время беседы с М. П. в апреле 1986-го. Была собрана авторитетная комиссия специалистов Минздрава СССР. Судя по протоколу, вел разговор с М. П. в основном эксперт Фармакологического комитета СССР А. П. Музыченко, кандидат медицинских наук.

О характере беседы судите сами:

— Вопрос предельно прост: проведены ли контроль качества?

— Однажды уже разбирался вопрос, тогда комиссия отказала в клиническом испытании... Я ходил в свое время к министру, просил проверить препарат.

— Значит, вы лечили пациентов, настаивая зеленые грецкие орехи на керосине и просто отдавая им этот настой? Полторы тысячи человек?

— Не полторы, а многие тысячи.

— Есть ли у вас документальные данные из медицинских учреждений, подтверждающие эффект препарата?

— Разве вы не знаете, что медицинские документы на руки не выдают, особенно онкологическим больным? Как я могу не помочь больному, если человек приходит и со слезами просит препарат?

— Значит, о состоянии больных вы ориентировались по их внешнему виду? Кто ставил диагноз?

— Не обязательно по внешнему виду. Давал препарат и заочно.

— Это очень важно. Значит, вы лечили, не видя больного?

— Да.

— Помогало всем?

— Да, всем. Если онкоучреждение выписывает больного умирать, но помочь ему нельзя.

— Были ли смерти от вашего лечения?

— Смерть наступала у половины больных, выписанных из онкоучреждений... Я в 1970 году обратился с просьбой исследовать препарат. Это не было сделано. Обратился в Фармкомитет. Матковский в КГМИ взялся в свое время по-научному исследовать препарат на белых мышах. Хотел дать документ в Фармкомитет. Потом не дали — сказали, что в Минздраве их упрекнули в том, что связались с шарлатаном.

По свидетельству М. П., эксперт фармкомитета улетел в

Москву с протоколом беседы без того, чтобы тот, с кем ее вели, посмотрел текст. Причина, говорит М. П., — неточность протокола, чтобы не сказать больше. Вот такого уровня комиссия была создана по решению МЗ СССР для проверки лекарства!

Если бы даже беседа велась в доброжелательном тоне, вряд ли бы она помогла выяснить свойства препарата. Тогда зачем нужны были эти разговоры? Никто из комиссии ведь не заикнулся даже насчет того, что надо бы изучить этот самый керосин. Сколько ни просил М. П. на практике показать действие препарата, в присутствии врачей, ему в том отказывали.

Кстати, в одной внутренней справке, как ее называли в МЗ МССР (датированной 10.07.88), есть одна любопытная фраза. Вот она:

«Доцент кафедры общей биологии КГМИ Л. Я. Карталю по собственной инициативе начал изучать фармакологические свойства препарата, но, не придя ни к каким выводам, эксперименты на лабораторных животных прекратил».

Речь идет, вероятно, о Я. К. Карталю, который при методической помощи доцента кафедры фармакологии того же Кишиневского мединститута К. Л. Матковского проводил опыт. А, во-вторых, все же к каким-то выводам он, видимо, пришел. Например, забоялся, что потребуют объяснений (см. письмо Э. А. Бабаяна).

В пользу такого заключения говорит и другое интересное обстоятельство. Опыт проводился в апреле 1977 года. А результаты эксперимента на официальной бумаге попали к М. П. спустя... 11 лет. На обороте листка с описанием опыта ясным почерком М. П. начертано: «Принес мне Я. К. Карталю 11 янв. 1988».

Почему так получилось? Может быть, потому, что белые мышки после определенных доз препарата и через 24 часа, и через 48 были здоровее и активнее по сравнению с контрольными? И погибали только при очень высоких дозах введения препарата в кровь? Значит, все-таки выводы у исследователей были.

И все же кое-где препарат после изучения не преминули охарактеризовать. Есть у М. П. справка из Московского технологического института мясной промышленности. В ней сказано: «В соответствии с договором о сотрудничестве,

заключенным между Тодиной М. П. и кафедрой внутренних болезней МТИМП, проводились испытания препарата... на 20 животных с заболеваниями (артриты, артрозы, бурситы, синовиты)... препарат, применяемый в виде наружных аппликаций, обладает выраженным противовоспалительным действием».

А вот цитата из справки за подписью завкафедрой госпитальной хирургии Университета дружбы народов им. Патриса Лумумбы профессора Ф. Н. Ромашова, составленной в 1984 г.: «Наблюдения за 38 амбулаторными больными с различными заболеваниями с 1980 года (радикулоневриты, артрозы, пневмония, невралгия и т. д.), принимавшими препарат М. П. Тодиной в виде наружных аппликаций, показали выраженный противовоспалительный и противовоспалительный эффект».

Главному врачу психоневрологического диспансера из г. Шяуляя А. С. Заманскому удалось с помощью препарата М. П. спасти жену, перенесшую резекцию желудка по поводу аденокарциномы. Он пишет министру здравоохранения СССР: «Как мне стало известно, проф. А. Г. Маленков в НИИ медицинской промышленности уже провел некоторые лабораторные исследования, в которых было выявлено антибластическое действие этого препарата, а также способность его увеличивать межклеточное сцепление в 2,5 раза, что уменьшает возможность появления онкологических заболеваний у лиц, склонных к этому с детства».

Еженедельник «Семья» в № 3 за 1988 г. напечатал интервью с А. Г. Маленковым, предпослав ему такое обращение к читателям: «Хотите исправить ошибку природы? Уберечь вашего малыша от рака? В принципе это возможно».

А. Маленков, Е. Модянова и О. Бочарова сделали важное открытие в биологии, знаменующее новый подход к профилактике рака.

Далее сообщается: им «удалось установить, что существует прямая зависимость между устойчивостью организма к образованию опухолей и силой сцепления клеток его тканей». Выделены вещества — контактины, повышающие сцепление клеток, и среди них «экстракт из грецкого ореха, удивительные лечебные свойства которого открыты молдавским ученым Михаилом Тодиной».

В 1983 году А. Горбовский в

«Советской культуре» (от 26 ноября) писал, что огромное количество людей просят сделать так, чтобы полученное ими у М. П. Тодики лечение стало достоянием других. Далее автор предлагает: «Возможно целесообразно было бы создать нечто вроде общественных комиссий и советов по народной медицине на местах при райздравах или больницах. В такие советы вошли бы и врачи, и целители, и представители общественности. Советы эти могли бы осуществлять наблюдения за деятельностью народных целителей...».

Увы, никто подобных советов пока не создает.

В январе 1988 года Ученый медицинский совет МЗ МССР снова собирался по поводу препарата. Постановление президиума совета: «Комиссионная проверка состояния здоровья больных, получавших препарат у М. П. Тодики, не подтверждает его лечебного действия, а отказ онкологических больных от специфического лечения в онкоучреждениях и замена его приемом настоя зеленых грецких орехов на керосине повлекли за собой прогрессирование заболевания и летальный исход».

И все же автору препарата рекомендовали обратиться в фармкомитет, обещая содействие! Где же логика? Кстати, с этим постановлением М. П. Тодику не познакомили. Он узнал о нем от меня спустя 10 месяцев. А ведь его приглашали специально на заседание совета. Зачем?

Да, собственно, М. П. очень сомневается в возможности поддержки со стороны медицинских учреждений. Ведь, говорит он, три пятилетки меня обзывали шарлатаном и сумасшедшим, с чего бы вдруг теперь те же люди взялись помогать?

ХОЧЕТСЯ ИМ ПОМОЧЬ...

У М. П. есть книги выдающихся поэтов, ученых, журналистов нашей страны с надписями, в которых авторы благодарят молдавского ученого за исцеление. Есть у него и две приоритетные справки, выданные еще в 1972-м и в 1981-м годах. После проверки фармакологами его лекарство, по идее, должно быть испытано в широкой медицинской практике, чтобы служить людям, если официально будет признана его эффективность.

Некоторые специалисты-медики отвергают препарат Тоди-ки по принципу: несть пророка

в своем отечестве. Как это, весь мир ищет и не может найти, а кандидат географических наук из Кишинева нашел? При этом заодно перечеркиваются все возможности препарата. Например, его эффективность в лечении радикулита. Не такая уж пустяковая эта болезнь, чтобы не использовать любое средство для избавления от нее. Ведь около 10 миллиардов рублей государство ежегодно теряет только по причине радикулита. Но это, так сказать, лишь экономическая сторона, которой мы долго убеждали друг друга как якобы наиболее существенной. А сколько стоит невыносимая боль, от которой люди согласны порой на себя руки наложить, лишь бы прекратить мучения?

А противовоспалительное и противоболевое свойства препарата? Их признает и кое-кто в Минздраве МССР. М. П. рассказывает, что страдает, видя в Москве в специализированной больнице корпус с вывеской «Гнойная хирургия». Ведь там отрезают руки и ноги, думает он, а если применить его препарат, то раны и язвы непременно бы затянулись, это проверено уже не единожды. Ведь у него есть пациенты, у которых даже гангрену удалось вылечить с помощью его лекарства.

Кстати, некоторые запретители, составители категорических отказов и отрицательных заключений, очевидно, каждый раз записывали себе адрес или телефон М. П. Зачем? А затем, чтобы помочь близким, друзьям или родственникам, кому уже все медицинские учреждения отказали не только в помощи, но и в надежде. Таких обращений за помощью случалось немало. Видел у М. П. письма из больниц и НИИ АМН СССР с просьбой вылечить безнадежных больных.

Вряд ли у присылающего своего шофера за лекарством есть преимущества перед теми, кто приезжает к М. П. из Магадана и ночует на вокзале. Болезнь для всех болезней. Но у власть имущих есть то преимущество, что они могли бы активнее вмешаться в решение вопроса об испытании лекарства, но, к сожалению, они это преимущество не используют.

Люди бывают жестоки, эгоистичны. Могут и переступить через святое, особенно если на карту поставлена твоя боль, твоя жизнь. Могут пообещать пешком дойти до Москвы, что-

бы добиться внедрения препарата. Только вылечить. А потом забыть. Но что тут поделаешь?

...В углу пожилой ужасно кашляет. Когда заходит в кабинет, было видно, что он сильно припадает на левую ногу и даже как-то наклоняется. У него рак легкого. Справа — медсестра из Херсона, приехала за лекарством для умирающей матери. И еще человек пять сидят — кто откуда. И никто не знает, сколько еще раз позвонят сегодня в дверь...

Он терпеливо всех выслушивает, расспрашивая своим глуховатым голосом. Не спеша записывает в самодельные карточки, сидя за перегруженным письмами и телеграммами столом.

Иногда приходится работать по 17 часов в сутки. А, случалось, только один час оставался ему для отдыха от тех суток.

Судьба? Наверное, но в общем он, вроде, старался быть, как все. И когда добровольцем уходил на фронт с последнего курса Тираспольского пединститута, хотя бронь давала возможность закончить учение. И когда деньги не берет с пациентов.

Народный лекарь А. Касьян из г. Кобеляки Полтавской области в разговоре с журналистом, показав на очередь страждущих, как-то мимоходом, словно самому себе, признался: я уже не могу без этих людей. Я вспомнил эти слова, когда услышал от М. П. его признание: я всегда был молчуном, а как стал лечить больных, сделался разговорчивым, хочется поговорить с ними, утешить и успокоить, помочь...

Да, сильнее боли может быть только надежда. Ее и надо подавать, потому что без надежды никак не выкарабкаться.

Как закончится спор о препарате Тоди-ки? Вероятно, в этом споре люди должны решать — быть ему или не быть. А, может, уже решили?

Я видел много писем, подтверждений эффективности лекарства М. П. Тоди-ки. Но в Минздраве МССР в ответ на эту информацию сказали: нет, вам надо обязательно встретиться с живыми людьми, вылеченными этим препаратом. Я обещал подробно записать рассказы таких людей и представить их на суд читателей.

Е. ДИМИТРЕНКО
Фото автора

Silnější než bolest - naděje

LÉČÍ MICHAIL PETROVIČ TODIKA RAKOVINU?

Nikdy nezapomenu na první návštěvu onkologické léčebny. Bylo to v polovině sedmdesátých let a na dvoře nové nemocnice bylo tehdy určitě co zlepšovat. Ohromil mě vzrostlý plevel dosahující výšky člověka, ale hlavně lidé, lidé s vyhaslýma očima, kteří se potulovali po cestičkách vyšlapaných v plevelu.

Celkový dojem umocňovala místnost, kde se dozvídáte o osudu svých blízkých. Nikdo v ní nebyl, a její prázdnota vyvolávala děs. Rovněž stovkami rukou ohmataná evidenční kniha na špinavém stole vypadala hrozivě – ten seznam lidí bez naděje.

Jako kdyby na téhle straně plotu panovaly jiné, nelidské zákony.

A když jsem pak jednou od své známé, vědecké pracovnice, která si v životě vytrpěla své a dokázala se vcítit do cizí bolesti, uslyšel, že: do nemocnic se musí dodat semena nejrůznějších zajímavých rostlinek, aby je trpící mohli právě na takových pustých dvorech zasít, pečovat o ně a odpoutat se přitom od duševní i tělesné bolesti, okamžitě jsem si vzpomněl na svou návštěvu kišiněvské onkologické léčebny.

„Jak to, že celý svět hledá a nemůže nalézt, a kandidát geografických věd z Kišiněva našel?“

Podruhé jsem myslel na osud lidí odsouzených k tíživě beznaději, když jsem si přečetl tento telegram datovaný 22.1. 1982, a odpověď na něj:

Kišiněv. Ministerstvo zdravotnictví. K rukám ministra.

Moje dítě má akutní leukémii. Přípravek M.P. Todika ho udržuje ve stavu remise. Prosíme, aby nám bylo povoleno získat přípravek k záchraně dítěte. Při vysazení přípravku se stav zhoršuje.

O povolení telegrafujte do Pjatigorska..

T.V. Suščická. Rostovský kraj, Pjatigorsk, ... Suščická.

Odpověď:

Extrakt ořechů v petroleji nemá protinádorové účinky, jeho použití je nepřípustné. Todikova činnost byla ukončena prokuraturou.

Zástupce ministra. Podpis.

Všechno proběhlo podle zákona. Lék nebyl prověřen oficiální cestou. Léčí jím člověk bez lékařského diplomu. Z toho plyne zákaz. I v tomto, i ve stovkách dalších případech.... Pravda, Ilizarov je lékař s diplomem, a 20 let ho označovali za šarlatána....

Při sběru materiálů o lidovém lékaři Michailu Petroviči Todikovi jsem se snažil dbát zákona.

Vyslechl jsem i slova akademicky vzdělané tajemnice Vědecké lékařské rady Ministerstva zdravotnictví MSSR J. J. Samotyjové. Profesní onkoložka, několikrát klidně, ale velmi rozhodně podotkla: nemocné musí léčit jedině profesionál.

Slyšel jsem ale i mnohem emotivnější reakce: „Chcete snad propagovat petrolej? A proč nepíšete o skutečných doktorech? Vždyť přece slaví úspěchy. A pak, představujete si snad, že po vašem článku lidé začnou pít petrolej? To je strašlivě nebezpečné, je to karcinogen!“

Chtělo se mi namítnout: co ještě může být tak karcinogenní a strašně nebezpečné pro nemocného, který už má metastázy? A proč se tak nemilosrdně a zatvrzele snažit sebrat nemocnému poslední stéblo, kterého se zachytil? Copak je humánní zbavit kohokoli poslední naděje? Naděje, naděje. Není snad právě ona tím, co usnadní těžké dny a měsíce?

Úplně stejně kdysi zbavili naděje i samotného Michaila Petroviče. Jenže on, jak sám říká, se rozhodl bojovat. Lopotit se podobně jako žába, která nechtěla utonout ve smetaně a tak z posledních sil tloukla nožkami, dokud ze smetany neutloukla máslo. Na to se pak postavila a vydrápala se ze džbánu ven.

V roce 1969 M. P. za vytrvalého lijáku promokl až na kost. Následky na sebe nenechaly dlouho čekat – projevil se u něj takový zánět míšních kořenů (radikulitida), jaký nelze ani popsat slovy. Nemohl se sám ani obléknout, ani svléknout. Nelidská bolest ani na okamžik neustává, nenechá vás usnout. Po čtyřech měsících neúspěšného léčení, kdy mu lékaři dokázali poradit jen to, aby se ovázal vlněným pásem, se M. P. pokouší odpoutat se od neustálých myšlenek na

beznadějnost situace a začíná přemýšlet o přírodních léčivých prostředcích a jak je aplikovat přesně do centra bolesti, která nesnesitelně pálí uprostřed páteře.

Na mysl mu přišel vlašský ořech. Má silné fytoncidy... Benzín sice dobře proniká do kůže, jenže pálí, kdežto petrolej...

Kvůli ďábelsky žhnoucímu obkladu, který ponechal na páteři celou noc, nezamhouřil oči. A potom k ránu objevil místo, které nebolelo. Báł se pohnout. Přesto se však s odvážným nadšením přesvědčil, že vážně nebolí!... Obrovské, poměrně bolestivé puchýře, naplněné hnědou tekutinou, začaly po čase usychat, a **tehdy M.P. najednou zjistil ještě něco, teď už zcela nepochopitelného. Ze šesti zatvrdlin velikosti velké fazole - měl je již 27 let od injekcí, které mu píchali v moskevské vojenské nemocnici ve čtyřicátém druhém roce - jich pět zmizelo a jedna se zmenšila. Bouličky ve stehnech zmizely i přesto, že obklad byl přiložen na záda, tedy nikoli přímo na ty zatvrdliny.**

Hlavou mu probleskla opatrná myšlenka: co když ten lék bude účinkovat i na nádor, pokud se obklad přiloží rovnou na něj? Mnohem později, když ho nemocní informovali, a i on sám viděl, jak se díky přípravku zacelují nevyléčitelné hnisavé rány a jak měknou zatvrdliny pod kůží, uvažoval dál: věda tvrdí, že proces látkové výměny je v zásadě všude stejný, od buňky červa po mozkovou buňku člověka.... Možná lék obnovuje narušený metabolismus a energetickou vyváženost?

Než se odhodlal zajít do onkologické léčebny, vyléčil několik set zánětů míšních kořenů, různých vředů a výrůstků.

Člověk v bílém plášti mu vlídně naslouchal, ochotně přikyvoval, dokud ovšem nezaslechl slovo „rakovina“. Až se mírně zachvěl, když zjistil, že návštěvník prý vynalezl... lék na tu strašlivou nemoc a žádá onkology, aby ho otestovali na zvířatech.

V podobném duchu se události vyvíjely i nadále.

Toto je ukázkový dopis z Ministerstva zdravotnictví SSSR adresovaný Ministerstvu zdravotnictví Moldavska:

„Autor byl opakovaně informován o postupu zavádění nových léků do medicínské praxe i o skutečnosti, že neexistují důvody k provedení klinických testů u jím navrženého přípravku“.

P. Todika však i nadále píše na ÚV KSSS i soudruhu L. I. Brežněvovi osobně a domáhá se zavedení svého přípravku do zdravotnické praxe. Ke všem dopisům

přikládá zprávy o pacientech, u nichž jeho přípravek vyléčil lymfogranulomatózu, žaludeční vředy, radikulitidu apod.

"Materiály o testování účinnosti a bezpečnosti léčby pacientů přípravkem M. P. Todiky, výsledky experimentálního studia tohoto přípravku v Kišiněvském lékařském institutu, pokud se toto provádělo, a dále zdůvodnění, na základě jakých povolení se používají k léčebným účelům neschválené přípravky, předložte prosím na Správu pro zavádění nových léčiv a medicínské techniky MZ SSSR do 1. září"

Vedoucí Správy

A. Babajan

30. 8. 1978

Na Ministerstvo zdravotnictví republiky svolali hodnověrnou komisi, aby svůj závěr o přípravku předala do Moskvy, a M. P. pozvali do diskuse.

Komise: Vážně si myslíte, že budete tím lékem léčit rakovinu?

Todika: Tady jsou adresy, jména. Toto je člověk, o kterém lékaři řekli, že jim zemře na stole, pokud se rozhodnou ho operovat. Podívejte se, žije.

Komise: Jestli nezemřel, neměl rakovinu.

Todika: A co tedy výsledky biopsie?

Komise: No tak se spletli.

Todika: Víte co, uděláme to takhle: vezmu si lahvičku, vydáme se do onkologického ústavu, přizveme lékaře a půjdeme za člověkem, který bolestí leze po zdi a narkotika mu nepomáhají. Naliji lžičku sobě i jemu. Za půl hodiny bude klidně spát.

Komise: Nejde to. Lék nebyl testován.

Jakou odpověď tehdy zaslali do Moskvy ohledně jeho přípravku, panu M. P. neřekli.

Boj jednotlivce s mašinérií pokračoval. Na různá vyšší místa přicházely od občanů dopisy s prosbami a žádostmi, aby jim byl lék poskytnut.

Dopisy byly podepsány, opatřeny razítky od notářů, adresami, ujištěními o tom, že lék léčí. Odpovědi na ně se nesly v tomto duchu: neexistuje jediný zdokumentovaný případ vyléčení přípravkem pana M.P. Todiky.

Často byla k odpovědi připojena poznámka: „Žadatel bude hořce litovat, že podepsal dopis na ÚV KSSS“.

M.P. v případě úspěšného použití léku žádal, aby pravdivá zpráva o průběhu byla zaslána na příslušná místa. On však byl za nezákonné léčení popotahován – prokuraturou, policií. Po celou dobu za ním ovšem stály už tisíce vyléčených. Podle mínění lékařů sice šlo o vyléčení. Ale hypnózou, bludy, sebeklamem a kdoví čím ještě, přesto to však byla vyléčení.

Možná právě proto, se M. P. přestal bát jak vězení, tak blázince. Několikrát ho hodlali, jak se říká, „pohnat k odpovědnosti“ za nezákonné léčení. Jednou ho předvolali na prokuraturu Leninského obvodu v Kišiněvě, aby ho potěšili sdělením: vztahuje se na váš amnestie, důvody k soudnímu řízení prý jsou, ale vida, měl jste štěstí. Jenže M. P. se pohoršil:

"Moc vám děkuji, ale na tohle neskočím. Řeknou, že mě amnestie zachránila před soudem, a znovu budou brzdit zavedení přípravku. Vždyť já se přece neobohacuji, od nemocných neberu ani kopějku. A napsal prokurátorovi republiky žádost: Od člena KSSS od roku 1942, účastníka Velké vlastenecké války atd. - žádám o zahájení vyšetřování, jestli neoprávněně беру poplatky za léčení.

Prokuratura rozeslala do všech koutů země dopisy s dotazem: Vymáhal občan ten a ten peníze? S obyvateli města pracovníci prokuratury hovořili na místě. Za půl roku spis nabobtnal do dvou šanon, ale jen jediný dokument se zdál být v neprospěch lidového lékaře. Jakýsi pacient tvrdil, že jednou schoval 30 rublů v Todikově bytě jako poplatek za léčení.

Jednou M.P. předvolali na prokuraturu. Vyšetřovatel mu ukázal zprávu komise MZ MSSR sepsanou v roce 1978 a odeslanou do Moskvy. Stálo v ní: Todikův přípravek nemá teoretický ani praktický význam. Tvrdit, že léčí rakovinu a další choroby, může jen psychicky nemocný člověk....

„Víte co“, povídá vyšetřovatel dobrácky, „abyste jim tenhle trumf vyrazil z ruky, dojděte si na psychiatrii pro zprávu o vašem duševním stavu“.

Nejprve lékaři diskutovali s jeho ženou. Pak s ním osobně. Potom musel zodpovědět 373 otázek. Švejkovi jich tuším položili taky tolik. Že by se schéma vyšetření nezměnilo?

Vyšetřovaly ho dvě ženy v bílém a soucitně se pochichtávaly. Pak si ho ale předvolal předseda komise a zhurta na něj vyštěkl: „Jestli budete dál podávat ten lék, nebudeme moci potvrdit, že jste normální.“

„Byl bych padouch, kdybych odmítal lidem pomoc. Nemohu zradit nemocné a umírající,“ rozhořčil se M. P.

Jeden šedovlasý lékař s akademickým titulem, který přijel zdaleka a tvrdil, že zešedivěl v boji s byrokraty, navrhl panu M.P. poněkud jiné řešení. Zřejmě z vděčnosti za to, že M.P. vyléčil jeho bratrovi rakovinu plic:

K čemu je vám ta honba za oficiálním povolením? — zeptal se kandidát věd. — Předejte ten lék mně a dostanete od každého nemocného 400 rublů.

Ne, — na to M. P. — vy jste zřejmě nezešedivěl z boje s byrokraty...

Velmi mu záleželo na tom, aby vlastnosti přípravku prozkoumala velká věda.

ZKUSILI NĚKDY PROZKOUMAT PŘÍPRAVEK?

Snažili se odborníci prozkoumat přípravek, který už téměř 20 let provokuje lidi? Nejvýznamněji se role farmakologů projevila během besedy s M. P. v dubnu roku 1986. Sešla se hodnověrná komise odborníků Ministerstva zdravotnictví SSSR. Soudě dle protokolu, rozhovor s M. P. vedl především expert Farmakologického výboru SSSR A. P. Muzičenko, kandidát lékařských věd.

O povaze besedy si udělejte obrázek sami:

Otázka: byla provedena kontrola kvality?

Todika: Ta otázka se už jednou probírala, komise tehdy klinické testování odmítla... Svého času jsem chodil za ministrem a požadoval prověření přípravku.

Otázka: Takže jste léčil pacienty tím, že jste vyluhoval zelené vlašské ořechy v petroleji a tento výluh jim jednoduše dával? Půl druhého tisíce lidí?

Todika: Ne půl druhého, ale mnoho tisíc.

Otázka: Máte ze zdravotnických zařízení průkazné údaje dokládající účinnost přípravku?

Todika: Copak vám není známo, že lékařskou dokumentaci do rukou nevydávají, zvláště onkologicky nemocným? Jak bych mohl nepomoci nemocnému, který přijde a se slzami žádání o přípravek?

Otázka: Na stav nemocných jste tedy usuzoval z jejich vzhledu? Kdo stanovil diagnózu?

Todika: Bezpodmínečně podle vzhledu nikoliv. Dával jsem ale přípravek i na dálku.

Otázka: To je velmi důležité. Tedy jste léčil, aniž byste nemocného viděl?

Todika: Ano.

Otázka: Všem to pomáhalo?

Odpověď: Ano, všem. Jestliže onkologické zařízení ale propustí nemocného, aby zemřel, pomoci se všem nedá.

Otázka: Nastala smrt i v důsledku vašeho léčení?

Odpověď: Ke smrti docházelo u poloviny nemocných propuštěných z onkologických zařízení... V roce 1970 jsem žádal o prozkoumání přípravku. Nebylo však provedeno. Obrátil jsem se na Farmakologický výbor. Matkovskij v Kišiněvském státním lékařském institutu (KGMI) se kdysi pustil do vědeckého zkoumání přípravku na bílých myších. Dokumentaci chtěl předat Farmakologickému výboru. Pak to ale neudělali, řekli, že jim na ministerstvu zdravotnictví vyčetli, že se zapletli se šarlatánem.

Podle svědectví M. P. expert z farmakologického výboru odletěl do Moskvy se záznamem besedy, aniž by si ten, koho zpovídali, mohl text záznamu přečíst. Jak říká M. P., důvodem byla účelná nepřehlednost záznamu, aby nebylo řečeno víc. Tak takovou úroveň měla komise sestavená z rozhodnutí MZ SSSR k prověření léku!

A i kdyby se beseda vedla vlídným tónem, sotva by pomohla objasnit vlastnosti přípravku. Tak k čemu vlastně ty rozhovory byly? Nikdo z komise se přece ani nezmínil, že by bylo třeba prostudovat samotný petrolej. Jakkoli M. P. požadoval, aby mohl účinek přípravku ukázat v praxi, za přítomnosti lékařů, bylo mu to zamítno.

Mimochodem, v jedné interní zprávě, jak ji nazvali na MZ MSSR (datované 10. 7. 1988), je jistá zajímavá fráze:

„Docent katedry obecné biologie KGMI J. Kartaljanu začal z vlastní iniciativy zkoumat farmakologické vlastnosti přípravku, ale protože nedošel k žádným závěrům, experimenty na laboratorních zvířatech ukončil.“

Jedná se patrně o J. K. Kartaljanu , který za metodické podpory docenta katedry farmakologie téhož Kišiněvského lékařského institutu K. L. Matkovského prováděl pokus. A za druhé, k nějakým závěrům nejspíš přece jenom došel. Například dostal strach, že po něm budou žádat vysvětlení (viz dopis E. A. Babajana).

O tomto závěru svědčí i další zajímavá skutečnost. Pokus se uskutečnil v dubnu 1977. A výsledky experimentu na úředním papíře se k M. P. dostaly po 11 letech. Na rubu listu s popisem pokusu je zřetelným písmem pana M. P. poznamenáno: „Toto mi přinesl J. K. Kartaljan 11. ledna 1988“.

Proč tomu tak bylo? Možná proto, že bílé myšky, které dostávaly konkrétní dávky přípravku, byly jak po 24, tak po 48 hodinách zdravější a aktivnější než myši kontrolní? A umíraly jen při zavedení příliš vysokých dávek přípravku do krve? Tudíž badatelé přece jen došli k výsledkům.

A po prozkoumání přípravku ho tu a tam přece jen neopomněli popsat. M. P. disponuje zprávou z Moskevského technologického ústavu maso-mléčného průmyslu (MTIMP). Píše se v ní: *„Na základě smlouvy o spolupráci uzavřené mezi M. P. Todikou a katedrou interních nemocí MTIMP, byly provedeny testy přípravku ... na 20 zvířatech s chorobami (artritidy, artrózy, bursitidy, synovitidami)... přípravek aplikovaný zevně má výrazný protizánětlivý účinek“.*

A toto je citát ze zprávy podepsané vedoucím katedry nemocniční chirurgie Univerzity družby národů Patrice Lumumby profesorem F. N. Romašovem. Zpráva byla vyhotovena v roce 1984: **„Pozorování 38 ambulantních pacientů s různými chorobami (radikuloneuritidy, artrózy, pneumonie, neuralgie atd.), kteří od roku 1980 užívali přípravek M. P. Todiky v podobě zevních aplikací, prokázalo výrazný analgetický a protizánětlivý účinek“.**

Primář psychoneurologické léčebny ve městě Šiauliai A. S. Zamanskij dokázal pomocí přípravku pana M. P. zachránit ženu, která kvůli adenokarcinomu prodělala resekci žaludku. Toto napsal ministru zdravotnictví SSSR: **„Jak jsem se dozvěděl, profesor A. G. Malenkov ve Vědecko-výzkumném ústavu medicínského průmyslu už uskutečnil některé laboratorní studie, v nichž byl zjištěn antiblastický účinek tohoto přípravku, jakož i jeho schopnost 2,5 násobně zvětšit mezibuněčné spoje, což snižuje riziko vzniku onkologického onemocnění u osob, které jsou k tomu náchylné od dětství“.**

Týdeník „Rodina“ v č. 3 z roku 1988 otiskl interview s A. G. Malenkovem.

V úvodu byla uvedena následující výzva čtenářům: „Chcete napravit omyl přírody? Uchránit svoje dítě před rakovinou? V zásadě je to možné.

Malenkov, J. Modjanovová a O. Bočarovová uskutečnili důležitý objev v biologii, který znamená nový přístup k prevenci rakoviny.

Dále se zde uvádí: „*podařilo se jim stanovit, že existuje přímá závislost mezi odolností organismu vůči vzniku nádorů a silou spojů buněk jeho tkání*“. *Získanými látkami byly kontaktiny, které zesilují spojení buněk, a mezi nimi extrakt z vlašského ořechu, jehož obdivuhodné vlastnosti objevil moldavský vědec Michail Todika.*“

V roce 1983 napsal A. Gorbovskij

v „Sovětské kultuře“ (z 26. listopadu) napsal, že obrovská spousta lidí žádá, aby léčení, které jim poskytl M. P. Todika, bylo dostupné i pro ostatní. Dále autor navrhuje: „Možná by stálo za to zřídit při okresních zdravotních správách nebo nemocnicích něco jako veřejné komise a rady pro lidovou medicínu. Členy takových rad by byli jak lékaři, tak léčitelé a zástupci veřejnosti. Rady by mohly dohlížet na činnost lidových léčitelů...“

Ouha, nikdo zatím podobné rady nezřizuje.

V lednu 1988 se kvůli přípravku opět sešla Vědecká lékařská rada MZ MSSR. Usnesení prezidia rady: „Komisionální kontrola zdravotního stavu nemocných, kteří dostávali od M. P. Todiky jeho přípravek, nepotvrzuje léčebný účinek přípravku, zato však odmítnutí specifické léčby v onkologických zařízeních a její nahrazení užíváním extraktu zelených vlašských ořechů v petroleji vedlo u onkologicky nemocných k progresu onemocnění a smrtelným následkům“.

Autorovi přípravku ovšem přesto doporučili, aby se obrátil na farmakologický výbor a slibovali mu podporu! Jakou to má logiku? Mimochodem, s tímto usnesením M. P. Todiku neobeznámili. Dozvěděl se o něm až za 10 měsíců – ode mě. Ale vždyť ho přece zvali speciálně na zasedání rady. Proč?

Ano, M. P. ve skutečnosti silně pochybuje o případné podpoře ze strany zdravotnických zařízení. Vždyť, jak říká, po tři pětiletky ho označovali za šarlatána a blázna, tak proč by mu najednou titíž lidé chtěli pomáhat?

CHTĚL BYCH JIM POMOCI...

Naši vynikající básníci, vědci, novináři panu M. P. věnovali knihy a ve svých věnováních děkují moldavskému vědci za vyléčení. M. P. získal také dva patenty. Byly vydány už v roce 1972 a 1981. Jeho přípravek by po otestování farmakology pravděpodobně měl být vyzkoušen v široké medicínské praxi, aby sloužil lidem, pokud bude oficiálně uznána jeho účinnost.

Někteří odborníci – lékaři Todikův přípravek zavrhuje podle zásady: prorok není ve své vlasti v úctě.

„Jak to, že celý svět hledá a nemůže nalézt, a kandidát geografických věd z Kišiněva našel?“

Při tom se zároveň maří všechny příležitosti přípravku. Například jeho účinnost při léčbě radikulitidy. To už není tak malicherná nemoc, aby se k jejímu vyléčení nepoužily všechny prostředky. Vždyť jen kvůli radikulitidě stát ročně trácí zhruba 10 miliard rublů. Ale to je, řekněme, jen ekonomická stránka věci, kterou jsme se vzájemně dlouho přesvědčovali jako tou nejpodstatnější. A kolik stojí nesnesitelná bolest, kvůli níž jsou lidé občas ochotni na sebe vztáhnout ruku, jen aby ukončili svoje utrpení?

A protizánětlivé a bolest tišící vlastnosti přípravku? Ty uznávají i na Ministerstvu zdravotnictví MSSR. M. P. říká, že trpí, když vidí v Moskvě ve specializované nemocnici budovu s nápisem „Septická chirurgie“. Tam přece amputují ruce a nohy, uvažuje, a kdyby se použil jeho přípravek, rány a vředy by se určitě zacelily, to je už mnohokrát ověřeno. Vždyť má pacienty, u nichž se pomocí jeho léku podařilo vyléčit i gangrénu.

Mimochodem, někteří prohibitoři, autoři kategorických zamítnutí a negativních posudků si evidentně pokaždé zapisovali adresu nebo telefon pana M. P. Proč asi? No proto, aby pomohli blízkým, přátelům nebo příbuzným, kterým už ve zdravotnickém zařízení odepřeli nejen pomoc, ale i naději. Takových volání o pomoc byla celá řada. Viděl jsem u M. P. dopisy z nemocnic a Vědecko-výzkumného ústavu Akademie lékařských věd SSSR (NII AMN SSSR) s prosbou o vyléčení beznadějně nemocných.

Ten, kdo vyšle pro lék svého řidiče, bude mít sotva přednost před těmi, kteří přijedou k M. P. z Magadanu a nocují na nádraží. Nemoc si nevybírá. Ale ti, kdo mají moc, mají i tu výhodu, že se mohou aktivněji zasadit o vyřešení problému s testováním přípravku. Bohužel však této své výhody nevyužívají.

Lidé bývají krutí, egoističtí. Mohou dokonce porušit i to, co je jim svaté, zvláště, je-li ve hře jejich bolest, jejich život. Mohou naslibovat, že dojdou pěšky do Moskvy, aby docílili oficiálního zavedení

přípravku. Hlavně mě vylečte. A pak pustí sliby z hlavy. Ale co s tím naděláte?

...V rohu příšerně kašle starý muž. Když vcházel do ordinace, bylo vidět, že napadá na levou nohu a nějak se i naklání. Má rakovinu plic. Napravo je zdravotní sestra z Chersonu, přijela pro lék umírající matce. Sedí tu ještě dalších zhruba pět lidí, a nikdo neví, kolik jich dnes ještě zazvoní u dveří....

M.P. všechny trpělivě vyslechne, vyptává se svým zastřeným hlasem. Sedí za stolem zavaleným dopisy a telegramy a beze spěchu zapisuje do vlastnoručně vyrobených karet.

Někdy musí pracovat i 17 hodin denně. Občas se stane, že mu z celého dne zbude na oddech jediná hodina.

Je to osud? Asi ano, ale v podstatě se snažil být jako ostatní. I když jako dobrovolník odešel na frontu z posledního ročníku Tiraspolského pedagogického institutu, ačkoli měl možnost studium dokončit. I když od svých pacientů nebere peníze.

Lidový lékař A. Kasjan z městečka Kobeljaky v Poltavském kraji v rozhovoru s novinářem poukázal na zástupy trpících a jaksi mimo děk, jakoby sám pro sebe, přiznal: bez těch lidí už neumím žít. Na tato jeho slova jsem si vzpomněl, když jsem slyšel vyznání M. P.: vždycky jsem byl nemluva, ale když jsem začal léčit nemocné, rozvázal se mi jazyk, mám chuť s nimi promluvit, utěšit a uklidnit je, pomoci....

Je to tak, jedině naděje může být silnější než bolest. Naději je třeba dodávat, protože bez ní se z nejhoršího nikdy nevyhrabete.

Jak skončí spor o Todikův přípravek? Lidé nejspíš budou muset rozhodnout, zda má nebo nemá existovat. Nebo už možná rozhodli?

Viděl jsem spoustu dopisů, které potvrzují efektivitu léku M. P. Todiky. Na Ministerstvu zdravotnictví MSSR v odpověď na tuto skutečnost řekli: ne, musíte se nutně sejít s živými lidmi, které uvedený přípravek vyléčil. Slíbil jsem, že vyprávění těchto lidí podrobně zaznamenám a předložím je čtenářům k posouzení.

DIMITRENKO

Foto autor